

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I

Рік LII. Ч. 29. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 12. лютого 1944. No. 29. New York and Jersey City, Saturday, February 12, 1944 Vol. LII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Світова нафта під контролем Аліантів

Недавно оголошений секретарем внутрішніх справ Гаролдом Іксом план будови рур для розведення нафти в великих джерел в Арабії, виявив підготову Америки, Англії й Росії до контролю 95 відсотків світової продукції нафти для післявоєнних цілей. Тому, та нафта буде грати рішальну роль при операції літаками, а через те і при політично-військовій контролі світом, йдуть переговори між згаданими трьома державами щодо розподілу нафтової продукції. Близький

Схід, головню Савді Арабія, це теперішнє головне багатство земного олію. Там має бути побудована світова дистиляція ропи і звідти рурами розпровадять олій до пристаней, доступних для згаданих держав. Це вирішено на конференціях в Каїро і в Тегерані, а незабаром відбудеться ще конференція з представниками Англії, опісля Росії у Вашингтоні. Такі вісті приходять від урядовців стейтсового департаменту у Вашингтоні.

ПІДПОЛКОВНИК СТЕПАН М. МЕЛЬНИК — УКРАЇНЕЦЬ

Між трьома втікачами з японського полону, що то тепер розповіли так багато про японські звірства, знаходиться підполковник Степан М. Мельник. Є він сином Максима Мельника, українця з Волині. Сам підполк. Мельник родився теж на Волині, в селі Невиря. Як покінчив вищу школу і каледж, то вступив до військової академії в Вест Пойнт.

„МИРНА АНГЛІЯ ОПИНИЛАСЬ У ВІЙНІ“

Такий є наголовок книжки, що її мають друкувати в Англії, а можливо теж і в Злучених Державах і Канаді, а яку написав Володимир Коростовець, що живе в Лондоні. Таке подає тортонський „Український Робітник“. Пише, що автор висказує погляд, що „з перемогою англо-саксонського розуміння український наріч знайде своє певне самовизначення“. Дух книжки має бути звернений „сильно проти тоталітаризмів усіх відтінків, ступнів і форм“. Кажеться далі, що автор є українець, „якого провідна ідея й надія є бачити свою країну вільною від непрошених зайдів всякого виду, форми і закраси“.

ЗАХОВАТИ ПАРОХІЯЛЬНІ АРХІВИ

Американські поляки, шукаючи за матеріалами, що надавалисяб для вжитку при писанню історії польської імміграції в Америці, звернули увагу на парохіяльні акти. Кажуть, що хоч поляки вже давно в Америці, та хоч їх багато, мало є матеріалів, з яких можна пізнати, як вони тут жили і розвивались. Та в пригоді стануть парохіяльні акти, бо в них позаписувані теж і найважливіші події по даних місцевостях. Дораджують, щоб ті старі книги пильно зберігати, бо це історичний матеріал.

ПОЛЬСЬКІ КУПЦІ ОРГАНІЗУЮТЬ ДОПОМОГУ ПОЛЬЩІ

ПАТ подає, що в Пітсбургу відбулась нарада польських купців з Пітсбурщини в справі приєднання до Краєвої Федерації Товариств Польських Купців в Америці. Та цікаве тут те, що польські купці рішили організувати висилку харчів і одягу зараз по війні для бідного польського населення в Польщі.

РАДА НАЦІОНАЛЬНОГО ОБЕДНАННЯ

Так має називатись політична репрезентація польського народу в Польщі, що має визнавати польський уряд у Лондоні. Організація функціонує в підпіллі. Таке подає Польська Агенція телеграфічна. Вона теж каже, що від 12. жовтня минулого року німці розстріляли в Варшаві 1,107 поляків, а 5,000 в інших польських містах.

ЩОБ ПОБОРЮВАТИ АНТИСЕМІТИЗМ

В готелі Пенсильванія в Нью-Йорку відбудеться в днях 13. і 14. лютого краєва конференція, скликана заходами організації „Ди Американ Джувс Конгрес“, а присвячена справі поборювання антисемітизму, що, як кажеться в комунікаті, розбиває американську єдність і є зброєю, якої вживають в Америці анти-демократичні й фашистські рухи.

ПРО ПОВОЄННІ ПРОБЛЕМИ

„Американ Камон“, що є продовженням відомої організації „Форейн Ленгвідж Інформейшен Сервіс“ (ФЛІС), влаштує 15. лютого, година 8.30 вечером, у своїй домівці, 40 Іст 40 вулиця, лекцію на тему „Деякі повоєнні проблеми, обговорювані чужомовною пресою“. Це проблеми супроти Америки і „старого краю“. Докладчиком буде Ярослав Чиж, менаджер відділу чужомовної преси.

Завязті бої на побережжю під Римом

Завязта боротьба на побережжю Італії коло Анція ще далі загострюється. В середу ворог кидав у цю околицю постійні посилення, стараючися видно приперти аліантські війська до моря. Ці останні відбивали одначе всі ці атаки.

60 миль далі на схід на головному італійському фронті німець-

кі війська ще держалися на вереху гори Касіна, хоча аліантські війська децю там поступили вперед.

Кореспонденти подають, що перша німецька більша офензива на ново висаджені аліантські війська видно розбилися об аліантський артилерійний огонь.

СПРАВА КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ВЖЕ ВИРІШЕНА — В МОСКВІ

ОНА оголошує інтерв'ю свого „представника“ (чи не того, що написав неправду про Другий Конгрес Американських Українців!) з чехословацьким віце-премієром, Яном Масариком, що прибув в Лондон до Злучених Держав. Інтерв'ю оберталось біля Карпатської України. Масарик казав, що українці в Підкарпатті були основою сформованої в Соведах чехословацької бригади, та що підкарпатські українці „обстоюють цілість передвоєнних границь Чехословаччини“. Ще мав сказати таке: „Справа границь Чехословаччини вже вирішена й не буде оспорювана ні одною великою аліантською державою. ССРСР визнав цілість Чехословаччини в її передвоєнних границях...“ А ще далі заявив просто так: „Справа Карпатської України — є домашнім питанням чехословацької республіки“. І додав: „Очевидно, що ми будемо радитися Советського Союзу у всіх справах, які дотикають наших спільних інтересів“.

З цього інтерв'ю ще довідуємось, що якісь „Обеднані Чехословацькі Товариства“ посилають звідси „сотні тисяч доларів, одіж, харчі, медикаменти“ воєнним біженцям з Карпатської України, що є в Соведах, а „ті, що найбільше кринать, що люблять український наріч і критикують чехословацький уряд, про це навіть словом ніколи не згадають“.

Вартувалоб почути від віце-міністра, хто й коли повідомляв українську пресу про якусь таку допомогу? Як і вартувалоб знати, чи віце-міністер дійсно казав, що „визначні журналісти волять видумувати чехословацьку опресію українського народу, а про поміч в горю не мають часу подумати“.

Годі припустити, щоб Ян Масарик міг говорити такі нісенітниці; воно більше подобає на видумку.

НОВИЙ РЕЙД НА ЦЕНТР НІМЕЦЬКОГО ЛЕТУНСЬКОГО ПРОМИСЛУ

Подають, що велика сила американських важких бомбовиків перебилася через велику силу німецьких боевиків та збомбардувала знову Бруневік, у котрому концентрується німецький промисел виробу літаків.

Повітряні бої тягнулися на просторі 300 миль. В них американці збили 84 німецькі літаки. Наші втрати виносять 29 бомбовиків та 8 боевиків.

У той самий час американські важкі бомбовики били теж по нацистичних летнищах у Гілсе й Рієні, під Роттердамом.

ЧЕРВОНА АРМІЯ РОЗБИВАЄ НІМЦІВ, ЗАХОПЛЕНИХ У НАСТКУ ПІД КОРСУНЕМ

Советські військові частини взяли до систематичного винищення сто тисячів німців, пійманих коло Корсуня у закруті Дніпра. Вони відтинають від цілости менші частини й вибивають їх. Бій розвивається на найбільшу битву від Сталінграду.

ЛИНКОЛН І КОСЦЮШКО

Те, що Линколн і Косцюшко родились одного дня, не зістало досі якслід використане польською пропагандою. Має це направити бувший амбасадор до Польщі й її великий приятель, Вільям С. Булит, що буде говорити 12. лютого через радіо про „спільні ідеали Америки і Польщі“.

Таке пишуть польські газети.

РАХУЄТЬСЯ З ПОЛЬСЬКИМИ ГОЛОСАМИ

Конгресмен Ф. Ж. Філбін заповнив листом М. Ф. Венгжинка, що „має багато виборців польського походження, що глибоко заінтересовані“ вирішенням справи східних границь Польщі. Конгресмен каже, що коли іде про нього, то „він не думає закладати на шию Польщі друге ярмо“. Дораджує, щоб ту справу добре „витолкувати американському народові“, а тоді, як виходилоб, справа буде вирішена по думці поляків.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Памятати великого визвольника

Абрагама Линколна, якого уродини отсе святкуємо, звикли називати „визвольником”. І він є ним у найширшому розумінні, а не тільки в тому, що визволював чорних невольників. Він визволював своїми думками ціле людство й то від усякої тиранії. Від тиранії над людською працею, від тиранії над людською думкою і людським віруванням, як і від тиранії, що походить збоку тих, що не визнають влади з народу, народом і для народу.

Линколн добре знав справжню суть свободи, як це пізнати хоч би по його Балтиморській промові про різні поняття ось тих двох слів: свобода і тиранія.

Вівчар, казав тоді Линколн, що відігнав вовка, як хопив за горло вівцю, є для вівці спасителем і її визвольником, якому вона навіки вдячна. Та вовк бере ось того вівчара за такого, що нищить свободу. Це очевидно, казав Линколн, що вівця і вовк основно різняться в тому, як треба розуміти свободу.

У своїй промові в Едвардсвилі, Линколн розважає, чи гармати та панцирники є справньою охороною свободи і незалежності. І приходить до заключення, що вони не є вистарчальні. Гармати і ланцирники можуть в певних обставинах обернутись теж проти свободи, а стати в обороні тиранії. Але одинокою справньою опорою свободи, казав Линколн, є та любов свободи, що її Бог вложив в наші душі.

Наша оборона перед тиранією, говорив Линколн, це той дух, що визнає свободу як спадщину по всіх людях, по всіх краях світа. Знищити цей дух, значить отворити двері деспотам. Нехтувати правами других, значить затрачувати генія своєї власної незалежності, а тим самим підготувати прихід тиранів у власному краю.

В однім з листів Линколна читаємо, що як віримо, що „всі люди сотворені рівними”, як ми це проголошуємо, то як можна держатись такої логіки, що „всі люди рівні крім муринів”. Бо як допустимо таке розумовання, казав Линколн, то потім придуть додатки „крім чужинців, католиків”, чи інші. А якби таке мало статись, пише Линколн, „то я волю перенестись до якогось такого краю, де не мають ніяких претенсій щодо цього, щоб любити свободу — наприклад — до Росії — де деспотизм можна брати таким, яким він є, без погані домішки гіпокризії”.

Як бачимо, слова Линколна не втрачуть і нині своєї актуальності, хоч вони були висказувані в інших обставинах. Очевидно, що

Линколн мусів би нині змінити в дечому деякі погляди, як от на відносини в Росії й не міг би виключати тепер там гіпокризію. Та це не зміняє його основних переконань про суть свободи. Ні час не зміняє того всього, що він говорив про небезпеки, що загрожують свободі.

Линколн вважають в Америці й в світі „символом демократії”. І то — за чистоту в його думанню і чистоту в його поступованню. Ось і тому за висказувані ним ідеї люди гинули під його проводом в його часах; за ті самі ідеї гинуть люди і в нинішніх часах. І то всюди, по всіх краях.

Демократія Линколна є висказана дуже простими і короткими словами: Як не хотів би я бути невольником, та і не хочу бути паном. А хто з тим не годиться, той не є демократом — каже Линколн.

Прирівняймо це тепер до теперішньої світової боротьби, в якій ми є по стороні демократії. Знаємо, що в тій боротьбі ми мусимо перемогти. І переможемо. Питання тільки, чи переможе теж і справжня демократія. Себто, чи переможе проста й ясна демократична філософія Линколна, що змагає до цього, щоб у світі не було ні невольників, ні панів... І то не тільки між поодинокими людьми, але й між народами.

Ось цього надіються мільони поневоленних від демократії, що тепер у боротьбі з грубою силою, з диктатурами і тоталітаризмами.

Линколн є нині ще більше актуальним, ніж ним був він у свої дні. За його ідеї іде боротьба всюди, в цілому світі. Коби хоч вони перемогли в світі в такій мірі, як перемогли в Америці, коли Линколн зводив боротьбу за них між своїми рідними на своїй землі. Хоч не перемогли вони і тоді вцілости, але такі перемогли настільки, що край

зачав від цього часу скоро і дуже зростати в силу, в культурі й добробуті. Ось того самого треба тепер цілому світові. І воно могло статись, якщо б і у цій війні переміг дух Линколна.

З ПРОТИ-УКРАЇНСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ.

ОНА, що розсилає теж українською мовою свої новинки, часто інтерпретує справи з такого боку, як на них глядять Совети. Це відноситься в першу чергу до українських справ, а далі до югославських і т. п. Про український наряд дає ОНА нераз інформації, передавані в такий спосіб як та остання, що затитулована ось так: „Українці помагали німцям винищити жидівське населення”. А далі іде така новинка з Лондону: „Польський уряд в Лондоні подав до відома, що в зорганізованім тайними польськими організаціями бунті інтернованих жидівських в'язнів в Собіборі згинуло дві сотні агентів Гестапо й українських сторожів. В концентраційному таборі в Собіборі знаходиться екстермінаційний осередок, в яким німці винищують жидів. Там мало бути велике число українських поліцаїв і стражників, яких збунтовані жиди вибили доноги”.

Питаємо: а польські поліцаї не могли там бути? Чи може хтось сказати, що їх нема в Польщі під Гітлером? І чи „поліцаї” чи „ляндштурмак”, що його звичай-

но вживають до такої військово-адміністраційної служби, відповідалий за нацистські морди? А як хтось з них винен і є українцем, то чи можна в такому випадку писати, що „українці помагали німцям винищити жидівське населення”? Це не газетярська етика так писати! А пускається у світ ось такі „новинки”, тільки на те, щоб шкодити українському імені. Бо якаж інша може бути причина?

МИРОН ЛИТВІН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
нижкій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
І ОКЛИЦЮ
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEIrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
і вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ
І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

ЛІКУЄМО ХРОНІЧНІ НЕДУГИ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК

Недуги шлунка, шкіри й нервів, загальне ослаблення, біль хребта, пухлину залез, хронічні боляки, шлункові забурення, гемороїди („пайлс”), занедужання нирок і сечового піхура. Чоловіків і жінок лікуємо. Розсліди крові, аналіза урини й лучі експертів правдиву діагнозу й належне лікування. Приступні ціни. Медична екзамінація \$2.00.

Dr. L. ZINS

110 E. 16 ST., NEW YORK, N. Y.
Між 4-юю Евеню й Ірвінг Плейс.
Щоденно від 9. г. рано до 8. г. веч.
У неділі від 9. рано до 2. попол.
(28-літнє заведення)

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крові для подружого свідоства.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години 10—7:30; неділя 11—1:30.
Жінка-доктор до обслуги.
& флюроскоп. — Екзамінація \$2.00.

NEW JERSEY**ПОТРІБНО МУЖЧИН — ПЕРШЕНЬСТВО МАТИ-МУТЬ СТАРШІ ВІКОМ**

ДО 100% ВОЄННОЇ ФАБРИКИ
ЯК РОБІТНИКІВ—ПОРТЕРІВ
ПОМАГАЧІВ У ПЕРЕНОШУВАННЮ МАТЕРІЯЛІВ
ДОБРА ПОЧАТКУЮЧА ПЛАТНЯ
НАГОДА ДО АВАНСУ
МОЖЛИВІСТЬ ЗАРОБИТИ ОВЕРТАЙМОМ
ТІ, ЩО ТЕПЕР ПРАЦЮЮТЬ ПРИ ВОЄННИХ РОБОТАХ ХАЙ НЕ ЗГОЛОШУЮТЬСЯ

FEDERAL TELEPHONE AND RADIO CORP.

591 BROAD STREET, NEWARK, N. J.
39 CENTRAL AVENUE, EAST NEWARK, N. J.
BUS № 36 OR BUS №38 FROM BROAD ST.